

BUTALCI IN SÜHA ROBA FRANA MILČINSKEGA MED SLOVENSKO PRIPOVEDNO TRADICIJO IN AVTORSTVOM

Katarina Šrmpf

Inštitut za slovensko narodopisje, ZRC SAZU, Ljubljana

UDK 821.163.6–3.09Milčinski F.:398.8(=163.6)

Mnogo pesnikov in pisateljev je in še vedno išče navdih za ustvarjanje v ljudskih pesmih in pripovedih. Nič drugačen ni bil niti Fran Milčinski. Primerjava zgodb iz *Butalcev* in *Sühe robe* z zgodbami o podobnih krajih in ljudeh iz slovenskega in tujega pripovednega izročila je pokazala, da je avtor svoj navdih nedvomno črpal v izročilu.

Fran Milčinski, slovstvena folklor, šaljive zgodbe, pripovedno izročilo

Many poets and writers have looked for inspiration in folk songs, fairy tales and legends. Comparison of stories from Fran Milčinski's *Butalci* and *Süha roba* with those about similar places and people in Slovene and foreign narrative traditions shows that the author clearly drew inspiration from the folk tradition.

Fran Milčinski, folklore, humorous stories, narrative tradition

Šale, vici, skeči, satira, komedija – vse te besede lahko uvrstimo pod skupno nadpomenko, to je humor. *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ) humor razlaga kot »sposobnost za duhovito, šaljivo prikazovanje česa« (SSKJ 2000). Ali drugače: humor je vrsta zabave in oblika človekovega sporazumevanja, katerega namen je spraviti ljudi v smeh in jih razvedriti (Wehse 1990). Smeh in nasmeh izvajajo tudi šaljive zgodbe. Milko Matičetov (1956b: 121) je šaljive zgodbe¹ (tudi smešnice, šaljivke, zabavljice, šale, anekdote) opredelil kot posebno vrsto zgodb, »kjer je glavni ali celo edini element smešno, šaljivo«, njihova funkcija pa je kratkočasenje oz. zabavanje poslušalcev (prav tam). Z besedno zvezo šaljiva zgodba označujemo tudi eno od oblik humoristične književnosti, kamor spadajo *Butalci* Frana Milčinskega (Hladnik 1999: 6). Čeprav je do zdaj veljalo, da naj bi bilo literarno delo *Butalci* avtorsko, pa ima veliko skupnega tudi s pripovednim izročilom.

Šaljive zgodbe na račun prebivalcev določenega mesta lahko najdemo skoraj v vsaki državi. Verjetno najbolj znana kraja, o katerih krožijo smešne, tudi groteskne zgodbe o njunih prebivalcih, sta grško mesto Abdera in nemško mesto Schilda. Motiv tepeža oslove sence, znanega iz zgodb o Abderi in njenih prebivalcih, je v slovensko

¹ Za to obliko ljudske proze obstaja veliko poimenovanj in opredelitev. Šaljive zgodbe so v tuji literaturi označene kot fabulati, anekdote ali *schwanks*. Fabulat je oznaka, ki jo je uvedel C. W. Sydow in označuje »migracijske povedke, ki ne odražajo osebnih izkušenj, ampak jih pripovedujejo izključno za zabavo« (Ellis 1997: 274), v nemški literaturi pa *Schwank* označuje zgodbo s šaljivo vsebino (Bausinger 2007: 318).

literaturo prenesel Josip Jurčič (1884: 263–277) z delom *Kozlovska sodba v Višnji gori*. Glede na to, da je bilo slovensko ozemlje v veliki meri povezano z nemškim kulturnim in jezikovnim prostorom, lahko predvidevamo, da zgodbe o prebivalcih mesta Schilda pri nas niso bile neznane. Nekatero zgodbo in motive, sicer povezane s Schildburgerji, prebivalci Schilde, lahko najdemo tudi v šaljivih zgodbah o prebivalcih različnih slovenskih krajev, kot sta na primer Lemberg in Ribnica. Osnova za zgodbo o Schildburgerjih je leta 1597 izdana knjiga z naslovom *Das Lalebuch*,² kjer so objavljene zgodbe o prebivalcih izmišljenega kraja Laleburg. Ta naj bi se nahajal za Kalecutom v kraljestvu Utopija (Trümpy 1983: 88). Leto pozneje (1598) so bile izdane iste zgodbe,³ le da so bile tokrat umeščene v resnični kraj, in sicer v saško mesto Schilda (prav tam). Od takrat naprej je Schilda sinonim za mesto bedakov in norcev.

Najbolj znani kraji v Sloveniji, o katerih pripovedujejo šaljive pripovedi, so poleg že omenjenih Lemberga in Ribnice še Veržej ter Marenberg oz. Radlje ob Dravi. Sorodne zgodbe najdemo tudi drugod po Sloveniji, nanašajo pa se na primer na Dobliče v Beli krajini, Višnjo goro pri Ljubljani, Zapudje pri Dragatušu, Šebrelje na Cerkljanskem, Učjo v Reziji itn. Šaljive zgodbe o nekaterih od teh krajev so doživele tudi knjižno objavo. Kot prve so bile objavljene zgodbe o Marburžanih iz Marenberga, današnjih Radelj ob Dravi (Golec 1997: 17). Te so bile v knjižni obliki izdane v knjigi *Šaljivec iz Podravja* (Pivko 1910), pred tem pa jih je Janko Osojnik/Ljudevit Pivko objavljial v humorističnem časopisu *Jež*.⁴ Pozneje so bile objavljene še zgodbe o Veržejcih v knjigi z naslovom *Verženci* (Golar 1982). Edini raziskovalec, ki se je v Sloveniji ukvarjal s šaljivimi zgodbami iz pripovednega izročila, je bil Niko Kuret, ki je leta 1954 objavil knjižico z naslovom *Šaljive zgodbe o Lemberžanih* (Kuret 1954). Omenjena knjižica je tudi prvi in zadnji obsežnejši prispevek na temo ljudskih šaljivih zgodb.

V preteklosti so bile šaljive zgodbe o prebivalcih omenjenih krajev veliko bolj razširjene, kar lahko sklepamo iz množice časopisnih člankov iz druge polovice 19. stoletja in z začetka 20. stoletja, kjer se omenjajo kraji, kot sta Lemberg in Ribnica, kot tudi kraji, kjer so doma neumni ljudje (glej Šrimpf 2013). Danes so zgodbe o Lemberžanih, Ribničanih ter ostalih norcih in neumnežih skoraj popolnoma nadomestile zgodbe o Butalcih Frana Milčinskega, Butale pa so postale splošno sprejet in poznan sinonim za mesto norcev. Zgodbe o Butalcih so tako razširjene, da je v SSKJ vključena beseda *butalec*, ki je razložena kot »zelo neumen človek« (SSKJ 2000). Šaljive zgodbe o prebivalcih krajev, ki so bili v preteklosti poznani kot zelo neumni, so se do danes ohranile samo v lokalnem okolju. Mesto šaljivih zgodb iz pripovednega izročila pa so zaradi tiska in obravnave v šoli skoraj povsem zavzele zgodbe o Butalcih Frana Milčinskega.

² Izvirno izdajo je mogoče videti v Avstrijski državni knjižnici na Dunaju (Wunderlich 1983: 4).

³ Izvirno izdajo knjige *Die Schiltbürger* je mogoče najti v Mestni in univerzitetni knjižnici Hamburg (Wunderlich 1983: 4).

⁴ *Jež*: polmesečnik za šalo in satiro. Izhajal je od 1902 do 1909.

Peripetije iz Butal so bile najprej objavljene v časopisih (*Naš rod*, *Žika*) in v knjigi pravljic *Tolovaj Mataj*. V prvi izdaji *Tolovaj Mataj in druge slovenske pravljice* (Milčinski 1917) je bilo pod skupnim naslovom Butalci izdanih pet zgodb: *Jernač brez glave*, *Butalski gospod župan*, *Policač in Cefizelj*, *Dobra gosta* in *Imenitna kupčija*. V skupni knjižni izdaji pa so zgodbe o Butalcih izšle šele 17 let po avtorjevi smrti. Zgodbe so skozi leta postale tako priljubljene, da so do danes že prešle v pripovedno izročilo.

Milčinski je bil po poklicu pravnik in je dolga leta služboval kot sodnik. Snov za svoje pisanje naj bi jemal iz spominov, iz svojega dela na sodišču ter iz družinskega in družabnega življenja (Koblar 2013). Literarni zgodovinarji pravijo, da je v svojih literarnih delih pogosto smešil slovensko trško-malomeščansko okolje in se posmehoval napačni družinski vzgoji, uradništvu ter političnim in kulturnim razmeram tistega časa (Koblar 2013, Šoštarič 1994). Kot je zapisal eden od literarnih zgodovinarjev, naj bi bila satira v *Butalcih* zelo izrazita, zgodbe naj bi bile »parodija na slovenski narod, na vse pozitivne in negativne lastnosti, kar jih premoremo, še posebno v času, ko javna kritika ni bila sprejemljiva« (Verovnik 2012).

Za *Butalce* je splošno razširjeno mnenje, da so zgodbe samostojno avtorsko delo Frana Milčinskega. Za nekatera njegova dela, kot so *Suha roba* (1919), *Pravljice* (1911, 1931), *Tolovaj Mataj in druge slovenske pravljice* (1917, 1922) in *Zgodbe kraljeviča Marka* (1923), pa je znano, da se je opiral na pripovedno izročilo (Koblar 2013). Podrobnejša analiza zgodb o Butalcih in njihova primerjava s pripovednim izročilom je presenetljivo pokazala, da je avtor kot predloge za nekatere od svojih zgodb nedvomno uporabil pripovedi iz ljudskega izročila. To je mogoče trditi, saj je dvaindvajsetim zgodbam od petintridesetih⁵ mogoče določiti pripovedni tip po motivnem klasifikacijskem sistemu, ki ga je razvil finski folklorist Antti Arne, nadgradil pa ga je ameriški folklorist Stith Thompson. Leta 2004 je Hans-Jörg Uther izdal delo z naslovom *The Types of International Folktales: A Classification and Bibliography* (2004), v katerem je zasnoval klasifikacijski sistem Aarne-Thompson-Uther (ATU), s pomočjo katerega je mogoče določiti tip pripovedi kot tudi mednarodno razširjenost tipov in motivov različnih zgodb.

Po primerjavi zgodb iz *Butalcev* ter šaljivih zgodb iz slovenskega pripovednega izročila in tipnega indeksa (ATU) je mogoče z veliko gotovostjo trditi, da je Fran Milčinski imel predlogo ali morda celo več predlog, iz katerih je črpal ideje za svoje zgodbe. Žal pa ni znano, iz katerih virov je črpal. Morda je šaljive zgodbe s podobnimi motivi, ki jih je pozneje uporabil v *Butalcih*, slišal v družinskem krogu. Njegov oče je bil češkega rodu. Tako kot Slovenci imajo seveda tudi Čehi svoja mesta norcev. Morda so mu šaljive zgodbe pripovedovali sorodniki, mama ali pa jih je slišal ali prebral kje drugje. Znano je, da si je Fran Milčinski dopisoval z zbirateljem pripovednega izročila Francem Kramarjem z Iga. Sodeč po ohranjenem pismu (Kropej 2005: 219), je Fran Milčinski Kramarjevo zbrano gradivo dobil v pregled v letih pred prvo svetovno

⁵ Podrobna tabela posameznih zgodb iz *Butalcev* s pripisanimi številkami pravljničnega tipa po indeksu ATU je bila objavljena v članku *Anekdote o Lemberžanih in vpliv ljudskega izročila na Butalce Frana Milčinskega* (Šrimpf 2013: 240).

vojno, nato pa leta 1923 napisal priporočilno pismo za objavo Kramarjevega zbranega gradiva v zbirki z naslovom *Ižansko in drugo narodno blago* (Kropej 2005: 219).

Franc Kramar iz Matene pri Igu je bil strasten zbiralec slovenskih ljudskih pesmi in napevov, pripovedi, pravljic, šaljivih zgodb ter drugega pripovednega izročila. Njegovo zbrano gradivo se je ohranilo v t. i. Štrekljevi zapuščini (ŠZ), ki jo danes hrani Inštitut za slovensko narodopisje Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. V sklopu Kramarjevega gradiva je zbranih 32 šaljivih pripovedi o Ribničanih (ŠZ 5/151–181, 186, 222⁶). Zanimivo je, da je Milčinski tudi sam objavil šaljive zgodbe o Ribničanu Matevžu in njegovih peripetijah, in sicer takoj po prvi svetovni vojni, leta 1919, v knjigi *Süha roba* (1919). Če primerjamo šaljive zgodbe o Ribničanih iz zbirke Franca Kramarja in zgodbe iz knjige *Süha roba* (1919), ugotovimo, da je devet zgodb iz Kramarjeve zbirke motivno enakih odlomkom, ki se odvijajo v šestih zgodbah o Ribničanu Matevžu in njegovi družini.

Tabela 1: Primerjava zgodb iz Štrekljeve zapuščine in *Sühe robe*

Fran Milčinski, <i>Süha roba</i>	Štrekljeva zapuščina (Franc Kramar)	povzetek zgodbe
Kaj je še pravil lončar Matevž s svojih poti	ŠZ 5/166	lonec bo zašit, če mu ga obrnejo navzven
Izza davnih dni	ŠZ 5/222	župnik in mežnar si prepevajoče odgovarjata med mašo (ATU 1831)
Kako so vsepovsod čislali Matijčevo učenost	ŠZ 5/176	tepen pri spovedi (Ad. ATU 1806*)
	ŠZ 5/167	opljuval roke, preden šel loviti rake v vodo, da bi jih bolje prijel
	ŠZ 5/163	zamenjane/neprepoznane živali (ATU 1316/ 1319)
Kako je sveti Anton kaznoval prelomljeno obljubo	ŠZ 5/177	obljubil dar, če bo konj speljal
	ŠZ 5/186	konju odtrgalo glavo, ker ni zaviral ob spustu po klancu
Lončar Matevž pripoveduje, kako sta s sinom Matijcem opravila božjo pot	ŠZ 5/181	vstal samo za kosilo
Kako je Ribničan lovil konja	ŠZ 5/160	konj gospodarju odgriznil nos, gospodar bi naslednjič vedel, da ga ne sme dražiti

Nekatere od zgodb iz Butalcev so znane tudi v pripovednem izročilu različnih krajev. Na primer motivi in tematika zgodb, kot so *Županska uš* ali *Butalci gredo po*

⁶ Pod temi oznakami se v Štrekljevi zapuščini, ki jo hrani Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, nahajajo šaljive zgodbe o Ribničanih, ki jih je zbral in zapisal Franc Kramar.

sol, kakor tudi zgodba, ki je v pravljичnem tipnem indeksu ATU znana pod imenom Širjenje cerkve (ATU 1326), v *Butalcih* pa jo poznamo kot *Kako so Butalci širili cerkev*. Slednja je zelo podobna zgodbam, ki so povezane vsaj še z Lembergom in Šebreljami (Kuret 1954: 7, Ivančič Kutin 2013: 12). Kot prikazuje razpredelnica, je dvaindvajsetim od petintridesetih zgodb o Butalcih mogoče določiti tipno številko ATU, kar je precejšnje število za delo, ki naj bi bilo avtorsko.

Tabela 2: Butalci glede ATU

	Fran Milčinski, <i>Butalci</i>	Številka ATU
1	Butale in Butalci – Županska uš	ATU 1268
2	Turki v Butalah	
3	Butalci gredo po sol	ATU 1284
4	V Butalah sejejo sol	ATU 1200
5	Butalski jež	ATU 1960
6	Kobilja jajca	ATU 1319
7	Kako so Butalci širili cerkev	ATU 1326
8	Dve poletji in ena zima	
9	Kriva vera v Butalah	
10	Novi pridigar	Ad. ATU 1825
11	Kako je krivi veri v Butalah odklenkalo	ATU 1572* + 1829
12	O tepanjskih mrličih	Ad. ATU 1676
13	O Butalcu v smreki in o mački, ki ni marala pipca	Ad. ATU 1240
14	Kašo pihal	
15	Butalski zajec	Ad. ATU 1310A
16	O županu, pastirju in ovcah	Ad. ATU 1287
17	Butalski policaj in Cefizelj	Ad. ATU 1526
18	Razbojnik Cefizelj in občinska blagajna	Ad. ATU 1525Z
19	Semenj v Butalah	
20	Zgodba o veverici	ATU 1227
21	Zaljubljena zgodba županovega sina	
22	Še ena z butalskega semnja	ATU 1693
23	Historija o posebnem blagru	
24	Kako so si Butalci omislili pamet	
25	O županovi suknji	
26	Butalski župan gre za botra	
27	Kako so Butalci peljali vino	ATU 1275
28	Županova hči vre mleko	ATU 1328

29	Butalski medved	ATU 1312
30	O dedcu, babi in svinji, o Cefizlju in policaju	ATU 1341
31	Skušnjava v koruzi	
32	Butalski kovač	
33	Butalski gasilci	ATU 1335*
34	Kako sta se skušala Butalec in Tepanjčan	ATU 1346A*
35	Butalski grb	

Večina zgodb o Butalcih vsebuje mednarodno znan motiv. Nekateri od teh motivov so bili vsekakor znani tudi na slovenskem ozemlju, žal pa ni znano, iz katerega izročila je Milčinski črpal navdih. Glede na to, da je tako velikemu številu zgodb o Butalcih mogoče določiti številko ATU, je mogoče z veliko gotovostjo trditi, da je Milčinski imel predlogo ali morda celo več predlog, iz katerih je črpal ideje za svoje zgodbe.

Za zgodbe iz *Sühe robe* je jasno, da so nastale po ljudski predlogi (Koblar 2013), vendar kljub temu lahko samo ugibamo, ali je Milčinski za navdih uporabil šaljive zgodbe o Ribničanih, ki jih je Franc Kramar slišal in zapisal v Mateni pri Igu Zapisane, Borovnici pri Vrhniki, Kandiji pri Novem mestu, Crniku pri Mirni na Dolenjskem, Brestu pri Tomišlu in v Iški Loki, ali pa je Milčinski imel, tako kot pri Butalcih, drugi vir. Vendar pa lahko na podlagi teh podatkov vseeno sklepamo, da je Milčinski vsaj del gradiva črpal iz slovenskega ljudskega izročila.

Čeprav je Fran Milčinski, kot smo pokazali, navdih za svoja dela iskal tudi v slovenski pripovedni tradiciji, pa so toliko bolj nenavadna ohranjena pričevanja o njegovem odnosu do pripovednega izročila. Njegova naj bi bila naslednja izjava: »Način, kakor narod pravlјice pripoveduje in kakor so bile zabeležene, je jako preprosto, okoren, brez sleherne pesniške lepote« (Matičeto 1956a: 51). O motivih Frana Milčinskega za uporabo ljudskih predlog lahko tako samo ugibamo.

Ob primerjavi zgodb Frana Milčinskega z zgodbami, ki bi bile lahko predloge, pridemo do spoznanja, da Milčinski ni posnemal stila pripovedovanja, ki je značilen za zgodbe iz slovstvene folklorne. V svojih delih (*Butalci* in *Süha roba*) je rad uporabljal premi govor, pogosto je opisoval podrobnosti, ki sicer v pripovednih variantah niso opisovane. To so samo nekateri slogovni postopki, ki niso običajni v pripovednem izročilu. Tudi stil podajanja zgodb v *Butalcih* kot tudi v *Sühi robi* se razlikuje od variant iz slovstvene folklorne, vendar ni mogoče določiti očitnih avtorskih posegov, ki bi jasno kazali na očiten avtorski poseg v zgodbo. Milčinski je ljudske pripovedi enostavno zapisal nekoliko drugače, z drugačnimi stilnimi postopki, nikakor pa ni želel posnemati ljudske dikcije pripovedovanja.

O izposoji ljudskih predlog je Marjetka Golež Kaučič (2003: 106) zapisala: »Taka 'izposoja' [...] je zavestna, z njo želijo avtorji priklicati že znano v svoja besedila, da bi se s tem hitreje približali bralcu, obenem pa je tudi transformativna, ni samo uporaba znanega, ker se avtorji sami ne spomnijo česa novega; gre za preklicevanje tradicije, da bi okrepili inovativno z že znanim in si morda tako tudi razširili občinstvo.«

Ne vemo zagotovo, ali to drži tudi za Milčinskega, vemo pa, da so mu bile zgodbe iz slovenske pripovedne tradicije blizu, kar nakazujejo tudi druga dela, za katera se ve, od kod je črpal ideje. Kateri so viri, ki so Franu Milčinskemu služili kot predloga za *Butalce*, kot tudi za zgodbe v knjigi *Süha roba*, še naprej ostaja skrivnost, vendar pa je zdaj jasno, da je to predlogo vsaj delno mogoče iskati v slovenskem pripovednem izročilu.

Sklep

Butalci so v literarnih krogih obravnavani kot popolnoma avtorsko delo. V članku smo dokazali, da je Fran Milčinski za del zgodb uporabil ljudsko predlogo, ki jo je transformiral ter prilagodil glede na svoj ustvarjalni in estetski čut, kljub temu pa se ni drastično odmaknil od načina ljudske dikcije, čeprav je imel do nje negativen odnos. Danes lahko o motivih Frana Milčinskega za uporabo ljudskih predlog v svojih delih samo ugibamo. Čeprav imajo *Butalci* v ozadju ljudske predloge, pa te niso širše znane, ker izhajajo iz lokalnega ljudskega pripovednega izročila (Lemberg, Ribnica, Veržej itn.), morda pa celo iz tujega pripovednega izročila. Čeprav je do zdaj veljalo, da so zgodbe o Butalcih avtorsko delo, in čeprav so nekateri raziskovalci želeli »ugotoviti morebitno zgodovinsko jedro šaljivih zgodb in vsaj hipotetično nakazati, kje bi Butale utegnile ležati« (Golec 1997: 14), pa so realen kraj ali dejanske osebe in njihove peripetije, po katerih bi Fran Milčinski črpal svoj navdih, malo verjetne.

Literatura

- BAUSINGER, Hermann, 2007: Schwank. Kurt Bausinger, Hermann Ranke (ur.): *Enzyklopädie des Märchens: Handwörterbuch zur historischen und vergleichenden Erzählforschung*. Berlin, New York: W. de Gruyter. 318–332.
- ELLIS, Bill, 1997: Fabulate. Thomas A. Green (ur.): *V Folklore: an encyclopedia of beliefs, customs, tales, music, and art*. Denver, Oxford: ABC-CLIO. 274–275.
- GOLAR, Manko, 1982: *Verženci*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- GOLEC, Boris, 1997: Butale so vas, pa ji pravijo mesto: Butalstvo spodnjekrankske purgarije v predrazsvetljenski dobi. *Zgodovina za vse* 2. 14–42.
- GOLEŽ KAUČIČ, Marjetka, 2003: *Ljudsko in umetno: dva obraza ustvarjalnosti*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- HLADNIK, Miran, 1999: Šaljiva zgodba. Marjan Javornik (ur.): *Enciklopedija Slovenije*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- IVANČIČ KUTIN, Barbara, 2013: Divji dedci in divje babe s Cerkljanskega v starih (in sodobnih?) folklornih pripovedih. *Slovstvena folkloristika* 13. 9–14.
- JURČIČ, Josip, 1884: *Jurčičevih zbranih spisov III. zvezek*. Ljubljana: Odbor za Jurčičev spomenik.
- KOBLAR, France, 2013: Milčinski, Fran (1867–1932). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU. www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi368473/
- KROPEJ, Monika 2005: Franc Kramar in njegova zbirka »Ižanskega in drugega narodnega blaga«. *Traditiones* 34/2. 217–239.
- KURET, Niko, 1954: *Šaljive zgodbe o Lemberžanih*. Maribor: Obzorja.
- MATIČETOV, Milko, 1956a: »Brat in ljubi«: povedala Marinčič in Jurčič. Bogomir Magajna (ur.): *Zbornik Primorske založbe Lipa*. Koper: Lipa. 35–62.

- MATIČETOV, Milko, 1956b: Ljudska proza. Lino Legiša, Alfonz Gspan (ur.): *Zgodovina slovenskega slovstva*. Ljubljana: Slovenska Matica. 119–138.
- MILČINSKI, Fran, 1919: *Süha roba*. Ljubljana: Založba umetniške propagande.
- MILČINSKI, Fran, 1949: *Butalci*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- PIVKO, Ljudevit, 1910: *Šaljivec iz Podravja: zbirka pripovedk iz štajerskega Podravja*. Ljubljana: Samozaložba.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ), 2000: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html#cip>.
- ŠOŠTARŠIČ, Tanja, 1994: Beseda o avtorju. Fran Milčinski: *Butalci*. Ljubljana: Karantanija. 113–115.
- ŠRIMPF, Katarina, 2013: Anekdote o Lamberžanih in vpliv ljudskega izročila na Butalce Frana Milčinskega. *Studia mythologica Slavica* 16. 233–246.
- TRÜMPY, Hans, 1983: Die Hintergründe des Schwankbuchs von den Lalebürgen. Werner Wunderlich: *Wunderseltame Geschichten: Interpretationen zu Schildbürgern und Lale-buch*. Göppingen: Kümmerle Verlag. 88–120.
- UTHER, Hans Jörg, 2004: *The types of international folktales: a classification and bibliography, based on the system of Antti Aarne and Stith Thompson*. FF communications 285. Helsinki: Suomalainen Tiedekatemia, Academia Scientiarum Fennica.
- VEROVNIK, Sanja, 2012: *Karikiran slovenski narod in nič drugega!* <http://bam.vecer.com/igre2006/bonbon/default.asp?kaj=1&id=4101071>
- WEHSE, Rainer, 1990: Humor. Rolf Wilhelm Brednich (ur.): *Enzyklopädie des Märchens: Handwörterbuch zur historischen und vergleichenden Erzählforschung*. Berlin, New York: W. de Gruyter. 1312–1317.
- WUNDERLICH, Werner (ur.), 1983: *Wunderseltame Geschichten: Interpretationen zu Schildbürgern und Lalebuch*. Göppingen: Kümmerle Verlag.